

Класична п'еса і акторська майстерність

Анатолій Сулименко

З перших днів існування української радянської театр звертався до найкращих творів зарубіжної драматургії. Не будемо перераховувати його численні перемоги на цьому шляху — вони відомі. Згадаємо тільки, що на сценах театрів України з успіхом йшли Софокл, Шекспір і Шіллер, Мольєр і Гольдоні, Лопе де Вега і Кальдерон, Ібсен і Гауцман, Ростан, Метерлінк, Гюго, Меріме, Бальзак, Золя, Шоу, Брехт. Революційні ідеї найпрогресивніших майстрів світового мистецтва завжди насажували наш театр, шедеври трагедії, комедії і драми були прекрасною школою для українських митців.

Тепер ми часто говоримо про одну з найважливіших проблем сучасного українського театру — акторський професіоналізм. Скажимо, що молодь, закінчуючи інститут, іще багато чого не вміє, погано володіє тілом і голосом: актор, замість того, щоб шукати шляхів до перетворення в образ, часто йде по лінії найменшого опору, грає себе в запропонованих обставинах, провалює задум режисера, лишаючи нездійсненні мрії автора. Проте, з свого боку, актори бувають незадоволені режисурою, репертуаром, п'єсами сучасних драматургів.

Що ж, погодимося з тим, що ми не знайдемо кращої школи для підвищення акторської майстерності, ніж класична драматургія. Твори, що пережили віки, що хвилювали людей десятки, сотні років тому і з не меншою силою хвилюють тепер, у яких, втілений у безсмертних образах, живе вічний вогонь людського поступу — такі твори не тільки залишаються нашою зброєю у справі виховання глядачів, але й проблемним каменем професіональної культури театру.

То ж давайте відвідаємо кілька вистав, здійснених різними театрами України за різними творами майстрів зарубіжної драматургії. Більшість з них з'явилася порівняно недавно.

Ми не прагнули охочити в цій статті якомога більше імен відомих письменників, чий твори йдуть сьогодні на Україні, а, виходячи з того, що не можна «осягнути неосяжне», вибрали лише трьох. І перший серед них...

Скажіть, який глядач, що хоч трохи кохався в театрі, байдуже пройде повз афішу, коли афіша ця сповіщає:

СЬОГОДНІ НА КОНУ — ШЕКСПІР

Хроніку «Річард III» не так давно поставили Львівський театр імені М. Заньковецької (режисер С. Данченко) та Кримський театр імені М. Горького (постановка М. Володимирова); «Зимову казку» вже кілька років грає Севастопольський театр імені А. Луначарського (режисер О. Смельков).

Отже, «Річард III». Всесвітньовідомий твір про властолюбство. П'єса про страшного горбана, одержимого жаждою влади, про єдину пристрасть, що володіє серцем людини, і робить це серце жорстоким, нездатним ні до чого людського, ні до жалості, ні до любові...

«Річард III» критика завжди вважала моноп'єсою, побудованою, в основному, на одному герої.

Піднімається завіса

Про оформлення спектаклю ми завжди пишемо чомусь дуже боязко — кілька слів в кінці рецензії.

Тим часом це завжди перше враження глядача, а не раз і перші оплески, якими він нагороджує виставу.

У зап'яківчан «Річард III» оформив головний художник театру М. Кириян.

Через усю сцену півколом іде двоверховий дерев'яний станок. В центрі — великий підйомний міст на ланцюгах, по його обидва боки — по трос дверей, які, проте, не відчиняються, як звичайні двері, а так само на ланцюгах піднімаються вгору, утворюючи, коли треба, маленькі підйомні мости. Іноді вони з грюкотом падають, і тоді ця будівля нагадує гігантську мишоловку, призначену для людей.

На задньому плані, замість горизонту — величезна продрана в кількох місцях кольчуга. На ній, з правого боку, вгорі, золотисто-красним відблиском грає королівська корона — символ жорстокої влади.

Навіть з цього короткого опису можна зрозуміти, що робота художника несе в собі сміливі і точні образи. Оформлення, на мій погляд, надзвичайно театральне, тобто позначене тією мірою умовності, яка притаманна тільки театру і ніякому іншому виду мистецтва. Воно дуже зручне для експлуатації і дає можливість за допомогою цюнайменшої трансформації змінити місце дії, привести глядача і в тронний зал, і на вал фортеці, і в камеру в'язня. Воно допомагає режисерові, не повторюючись, будувати мізансцени: лишаючись стаціонарним, воно водночас не статичне, а дійове.

Своєрідне оформлення до вистави «Річард III» і в Кримському театрі імені М. Горького. Його створив художник М. Янковський.

Кримчани виходили з свого рішення спектаклю — природно, що й в оформленні у них був свій шлях. Воно статичне і дуже просте: сходи. Посередині — великі, центральні, з двома площадками. По боках іще дві площадки, до них ведуть свої сходи. Темний задник. В глибині, з обох боків, на списках блискучі лицарські обладунки — ознака епохи.

Головне в оформленні — фактура. Сходи зроблені з сірих неструганих дощок. Грубо, варварськи просто. Так само просто, однаково одягнені люди — майже всі чоловіки в коричневих куртках під шкіру, в шкіряних шолохах, башликах, що прикривають обличчя, жінки — в довгому темному одязі — всі вони зливаються в суцільну масу, якій протистоїть одна постать — Річард.

Це вже — режисерське рішення. У львов'ян, напевно, кожний персонаж мав бути (і здебільшого є) певним характером, і це, з свого боку, позначилося на костюмах, які відрізняються і багатством барв, і приналежністю тому чи іншому герою.

Думасмо, що львов'яни у своїй роботі взагалі ближчі до Шекспіра. Вони традиційніші? Може, і так. Якщо мати на увазі ті традиції, що потребують розвитку сьогодні.

У кримчан Шекспір виглядає більш... сучасним? Я б не сказав цього. Скоріше — більш осучасненим. Проте вони мають повне право на таке рішення. Воно образне, оригінальне, цікаве. І театральне.

Щоб повніше і глибше розібратися у цих виставах, насамперед слід згадати виконавців заголовної

Ф. Стригун — Річард. П. Бенюк — Кетсбі.
Львівський театр імені М. Заньковецької.

Б. Ступка — Річард.
Львівський театр імені М. Заньковецької.

ролі. Їх трос. Двоє у Львові, один у Сімферополі. Три різних, не схожих один на одного, але переконливих, вирішених по-своєму...

Три Річарди Третій

У Львові цю роль виконують Федір Стригун і Богдан Ступка. В Криму — Олександр Голобородько.

Ступка і Стригун грають Річарда в одному театрі, на одній сцені, у тій самій виставі. І все ж вони один на одного не схожі.

Стригун — похмурий, злий. Його Річард — людина неприємна, огидна й страшна. Він ненавидить усіх оцих... людей, що оточують трон, завжди готовий розчавити будь-кого з них... При цьому він, звичайно, не відчуває ніякої жалості, як без жалості дав би шкідливих комах... Але байдужим його не назвеш... Пристрасті вирують в його душі, хоч він нікому їх не хоче показувати, і тільки шаленіє, коли вони вириваються на світ божий... І нікому цього не прощає. Він зневажає, але... й шанує десь в душі своїх ворогів, він знає їх і, кожного разу вирушаючи в новий бій, заново переживає його...

У Річарда Ступки, мабуть, лишилася тільки одна пристрасть — нестримне властолюбство. Він іноді навіть не помічає, хто перед ним, який ворог — чи то юний хлопчик-принц чи старий і чесний лорд Гестінгс. Його, як азартного гравця, цікавить лише хід самої партії, її перипетії і повороти, йому байдуже проти кого він сьогодні грає... Він, мабуть, уже й не відчуває ненависті до противника, — весь азарт душі, вся сила почуттів віддані тому, як повести боротьбу, куди і якої сили спрямувати удар... І треба віддати Б. Ступці належне: він ретельно, до дрібниць розробив партитуру ролі, кожен задум, кожен найменший поворот думки Річарда Третього у його виконанні глядачеві гранично зрозумілі, тому, коли стежиш за життям цієї людини на сцені — цікавість не послаблюється ні на мить...

У виконанні О. Голобородька Річард, звичайно, пічим не схожий на двох попередніх.

Перше — зовнішність. Ми тут аж ніяк не збираємося закликати український театр до ватяних горбів, гумозних шрамів через усе обличчя або наклесених перебитих, кривих носів. Проте, як відомо, історія,

а слідом за нею і Шекспір стверджують, що Річард — потвора. Наполягаючи на цьому, драматург будує на потворності Річарда цілий ряд сюжетних поворотів дії... Коли ми дивилися «Річарда» в театрі імені М. Заньковецької це питання не поставало перед нами, хоч ні Ф. Стригун, ні Б. Ступка ні до якого гриму не вдавалися, не ходили по сцені скарлючені в попереку і горбів собі не пришивали. Але ж... чому шекспірівського Річарда III треба грати таким красенем-богатирем, людиною з осанкою благородного воїна, яким його грає О. Голобородько — це вже не зовсім зрозуміло. Адже таке трактування одразу ставить небажані наголоси на цілих сценах, заважаючи виконавцеві спрямувати в потрібне річище думки і враження глядачів. Ну що як, скажімо, згоду королеви Анни йти заміж за Річарда глядачі візьмуть і припишуть тому, що Анна, слабка жінка, просто не встояла перед чоловічою вродою підлого герцога?.. Шалена пристрасть, з якою Голобородько проводить цю сцену, ще більше вводить глядача в оману...

Іноді це призводить вже до зовсім сумнівних трактувань. Є у п'єсі сцена, де Річард Глостер вирішує звести на ешафот лорда Гестінгса і з цією метою звинувачує останнього в тому, що він має «лихе око». От і в нього, герцога Глостера, всохла рука...

Виразно проводить цю сцену, скажімо, Ступка. У нього (як, звичайно, й у Стригуна) з самого початку вистави рука — скалічена, нежива. І його Річард прекрасно знає: йому ніхто не повірить, що в цьому винен Гестінгс (коли там всохла та рука, а Глостер звинувачує Гестінгса тепер)... Уся ця страшна комедія потрібна Річардові, аби дізнатися: чи дозріли ці люди до того, щоб він взяв над ними владу, чи готові вони за першою-ліпшою його примхою на біле говорити чорне... І тепер він випробує їх, уважно стежачи за найменшим порухом кожного, вони цікавлять його, як вченого цікавлять піддослідні морські свинки...

О. Голобородько нічого такого робити не може, не має права: з самого початку у нього сильні руки нормальної, здорової людини. Тому, коли він приходить з своїм обвинуваченням, ми спочатку це певні,

а може, усі ці люди й справді повірили йому? Чому б ні — дія ж відбувається не у двадцятому столітті, і ми не гарантовані від того, що серед присутніх були й люди забобонні?

Взагалі ж, коли не зважати на цей досить-таки далекий відхід творців кримської вистави від автора, то слід відзначити, що О. Голобородько і режисер М. Володимиров оригінально будують роль Річарда, а на ній, наче на фундаменті, стоїть і вся вистава.

Спектакль іде навально, на єдиному диханні, бурливо швидко зростає його темп. І залежить цей темп, в основному, від Річарда — звичайно ж О. Голобородько грає на найвищому напруженні. І лише в деяких місцях, що завершують певний відрізок дії, коли зроблено новий крок до корони чи на захист її, напруга на мить немов спадає, і Річард кволим голосом вимовляє (як от хоча б в час перемоги над Гестінгсом): «Зрубайте голову!» І виходить.

Так побудована роль. Витримати таку емоційну напругу може не кожний актор. Голобородько в основному витримує. Проте не скрізь. В другій частині починає здаватися, що він повторюється, стає у чомусь одноманітним, і його нові підступи як дві краплини води схожі на попередні. Разом з актором не витримує темпу й режисер, і теж починає повторюватися вже в мізансценах, у чому «допомагає» йому статичне оформлення.

Два слова про те як вирішена кінцівка — смерть Річарда. Це досить принципово.

У виставі М. Володимирова Річмонд, переможець Річарда, з'являється у вигляді закутого в блискучу броню рицаря-велетня, що, безумовно, уособлює переміну відплату за підступність...

У С. Данченка Річмонд (до речі, цю роль виконують ті самі Б. Ступка та Ф. Стригун, у чергу) — до нестями стомлений у бою воїн, якого тримає на ногах одне бажання: скинути узурпатора, самому стати королем... Так би мовити, усе повертається на круги своя...

Так вирішені у двох виставах образи заголовного героя.

Бекінгем і Герміона

Відомо, що заголовні ролі, та ще в класичних п'єсах, актори завжди грають з задоволенням. Мало-професійних митців на них, як правило, не призначають, і успіх чи невдача тут рідко залежать від того, що актор не вмів ходити по сцені чи мало працює. Ні, тут досить буває і вміння і поту, а невдача, як правило, свідчить про помилку в трактуванні, помилку у виборі актора на роль чи щось подібне. Так стоїть справа з ролями заголовними... Ну, а от коли б мене запитали — чи бачив я у виставах за творами зарубіжної класики щось цікаве, своєрідне, несподіване в ролях, які не є найголовнішими? Відповів би — бачив. Бачив, навіть коли були дуже скупим на похвалу.

Немає слів, добре грає в Кримському театрі герцога Бекінгема А. Гончар. Милій, привабливий добряк, «душа-чоловік» зовні, він приховує в грудях своїх досить-таки підступної сили, щоб глядач повірив: навіть такому майстру крутіств, як герцог, а згодом король Річард, треба тричі подумати, перш ніж посваритися з своєю правою рукою. Цей Бекінгем уміє бути небезпечним!

Самобутню і несподівану фігуру в ролі того ж герцога Бекінгемського вивів перед нами на сцені театру імені М. Заньковецької В. Розстальний, ще раз переконавши нас у тому, що розумний і щирий труд несе акторові нове вміння, яке, у свою чергу, є запорукою на майбутнє.

А Бекінгем у В. Розстального справді несподіваний. Людина з усіма ознаками суворого й благородного воїна, статний, дужий, ідеал людини в очах хлопчиків-принців, він і справді має сильний характер і вмів настійливо йти до мети. А коли на тому шляху треба когось зарізати, коли треба силою ко-

О. Голобородько — Річард, С. Шершньова — леді Анна. Кримський театр імені М. Горького.

гось примусити — що ж, на те він і воїн... Пого душа не витримує тільки тоді, коли йому пропонують убивство, на його погляд, тепер уже не потрібне... І лише тут ми розуміємо — яка він простота, цей хитромудрий і сміливий Бекінгем, у порівнянні з безоглядним політиком — Річардом... Звичайно, йому не вистояти у цій боротьбі...

Герміона — ось іще робота, про яку теж обов'язково хочеться сказати хоча б кілька слів. Ви пам'ятаєте: Герміона, дружина Леонта, короля Сіцилії — одна з героїнь п'єси Шекспіра «Зимова казка». Ця вистава, як уже сказано, йде в Севастопольському театрі імені А. Луначарського.

Ні, слово честі, актриса З. Семашко все-таки довела, що у п'єсах великих драматургів минулого є ролі, де акторові нічого не треба видумувати самому, треба тільки уважно, вдумливо прочитати те, що написано. А сьогодні це, здається, потрібно.

Герміона у неї — напрочуд миле, ніжне й чисте створіння, втілення чарівної жіночності і водночас усіх чеснот, які тільки можуть бути притаманні жінці — краси, вірності, високої гідності. Так чимало віків тому розумів її великий Шекспір, так і сьогодні сприймає її глядний зал у виконанні З. Семашко.

Відзначивши вдалі акторські роботи, ми цілком закономірно згадали й Герміону, але не сказали й слова про всю виставу севастопольців. Поквапимось виправити цю похибку...

Архідам розповідає казку

Вистава «Зимова казка» не нова. І це видно одразу, коли з рипом і скрипом починають розтягувати канати стінку, відкриваючи перед глядачем скриню казок, коли на золотій стелі ми помічаємо недоречні тріщини й брудні патьоки. Ми розуміємо: вистава була в бувальнях. І як акуратний слуга, на перший погляд з'являється готове зауваження, вже тисячу разів в різних театрах роблене, на яке має тисячу ж стереотипних відповідей: «А все-таки старі вистави треба берегти! Для глядача вистава завжди прем'єра!» — «Ви думаете ми не розуміємо? Так... руки ж не доходять, та й грошей не напасешся, та й коли і хто це робитиме?..»

З. Семашко — Герміона. «Зимова казка» в Севастопольському театрі імені А. Луначарського.

Отже, вистава севастопольців відома. Багато разів відрецензована й обговорена, і нам сьогодні немає сенсу знову докладно розповідати про кожен рух думки режисера, про гру акторів. Хотілося б зупинитися лише на одному досить принциповому питанні, навколо якого часто ламаються критичні списи. Чи можна нам так грубо порушувати форму Шекспірової п'єси і, вдобавки когось з другорядних героїв великого драматурга раптом робити його одним з героїв чи не найголовніших?.. Як от О. Смеляков зробив з Архідамом, аж ніяк, здавалося б не видатним вельможею короля Богемії. У Шекспіра казка йде як казка, а тут раптом знайшли її того, хто її розповідає — виявляється, якийсь собі Архідам, деякою мірою учасник і в усякому разі — безпосередній свідок подій...

Що ж... Наша думка: коли це в жанрі п'єси, коли для цього не треба ламати її перебрівувати шекспірівський текст і коли цей Архідам справді допоможе організувати виставу — вітаймо Архідама! Все одно, мабуть, жодна п'єса Шекспіра, що йде на сцені театрів ХХ століття, не лишається недоторкованою — вистав на п'ять дій сьогодні не грають... Важливо, щоб ми бачили: театр шанує і любить великого майстра і намагається розкрити його якнайглибше!

Отже, не будемо описувати докладно виставу «Зимова казка». Мені б тільки хотілося поділитися одним спостереженням, яке, власне, й штовхнуло писати статтю саме в цьому напрямку — зарубіжна класика й акторська майстерність.

А спостереження це ось яке. Іде сцена, в якій один

з королів, здається, Леонт, важливо не це, довго й збуджено розповідає щось трьом придворним. По-го слухають Архідам (Г. Сизов), Камілло (А. Лазур'євський) та Діон (М. Алабін). І от саме в цьому уся справа — як вони його слухають! Певен, якби це не стара вистава — такого б не було, бо не може такого бути в професіональному театрі!

Так от — як вони його слухають? Г. Сизов — цілком нормально. Відчувається, що він чує, сприймає те, що йому говорять. Думас про це. М. Алабін сидить нерухомо. На обличчі — застиглий вираз ввічливої уваги. Десь там актор уже поринув у свої справи, та хоч, спасибі, не забув лишити нам цей непорушний ввічливий вираз. А. Лазур'євський одверто відпочиває. Перечікує, поки М. Маруфов (Леонт) виговориться. Сцена йде собі поруч, а Лазур'євський сидить поруч... Так би мовити на підхваті: прийде його репліка, і тоді він візьме участь у виставі.

Не знаю, може таке ставлення до роботи не характерне саме для цих митців. Важливо інше: в театрі, на жаль, бувають випадки нетворчого ставлення до роботи. А треба, щоб їх не було!

Отже, це не невміння. Це байдужість. І саме тут місце нам поговорити про характери в п'єсах Вільяма Шекспіра.

Характери із криці і шоків

Так сказав про шекспірівські характери Максим Рильський. Їх сотні в п'єсах великого драматурга. Найрізноманітніших, надзвичайно яскравих, що за кілька років довели актори всього світу, які завжди мріяли і мріють зіграти Шекспіра.

Як часто, зауважуючи акторові, що він мало працював над роллю в сучасній п'єсі, почуєш у відповідь: «Хіба це роль? Це ж не Шекспір!» І в якому тільки театрі не лунали зітхання: «Коли вже ми доставимо Шекспіра!»

І от театр ставить Шекспіра. Всі задоволені, всі рвуться в бій... Чекайте! Коли театр починає ставити Шекспіра, раптом виявляється, що у Шекспіра теж не всі ролі заголовні. Є, виявляється, ролі й невеликі... Правда, вони теж написані пером великого драматурга і, коли як слід розібратися, в них є що грати, навіть дуже є... Може, вони не такі повнокровні, може, в них виразно подані якась одна або дві риси людської особистості... Але не може ж уся чоловіча частина труни грати Гамлета!

Не будемо голосливими.

Є в «Річарді III» такі персонажі — Реткліф і Кетсбі, вірні п'єсі Річарда, що завжди готові оборонити свого хазіяна, готові сконати в бою за нього, не роздумуючи виконати будь-який найжорстокіший його наказ...

Театр імені М. Заньковецької. Кетсбі — П. Бенюк. Молодий актор знаходить у невеличкій ролі цікаве зерно: в очах Кетсбі завжди можна прочитати готовність виконувати наказ. Він ніби просить, благає: куди бігти, що зробити? І перекопсує, що побіжить, зробить, що на нього можна покластися, як на кам'яну гору. Він надзвичайно внутрішньо активний, зібраний, так би мовити, завжди готовий...

І поруч Реткліф — В. Коваленко. Досвідчений, грамотний актор, що не раз уже довів свій щирий сценічний хист. А тут... Реткліф проходить через виставу непомітною блідю тіною. Він — ніякий, його просто не помічаєш.

Після вистави навіть не виникає сумнівів, про це навіть не думаси: мабуть, справді він у Шекспіра не виписаний, цей Реткліф, так, службова фігура...

Але от я подивився «Річарда III» в Криму. Кетсбі — В. Круницький. Реткліф — С. Канітонов. Що таке? Враження прямо протилежне.

Кетсбі — непомітна, службова фігура, а Реткліф, ні, Реткліф — це характер... Він спокійний, цей Реткліф, небагатослівний, але за свого короля будь-кому голову набіє зерне... З таким на вузькій стежці краще не зустрічатися.

Вдало зіграний в обох виставах король Едуард. Про цю людину чимало говориться в п'єсі, проте бачимо ми її лише в одній сцені. Незважаючи на це, досвідчений майстер О. Гай впевнено ліпить образ — виразний, багатограний.

С. Карнікола іде іншим шляхом — він проводить свою коротку сцену (у кримчанин від тексту Едуарда не лишиться, мабуть, і половини) на такому напруженні, так емоційно її насичує, що викликає у глядачів мало не стап шоку, і забути це враження неможливо. В театрі імені М. Горького дуже запам'ятовується ще П. Литвиненко в ролі королеви Маргарити: вона нагадує оту широковідому Смерть з косяю. Образ знайдений, на мій погляд, вдало і цікаво відтінює ситуацію. Взагалі ж, як було вже сказано, схоже на те, що режисер М. Володимиров свідомо дещо півелює характери у виставі, аби виділити Річарда на тлі однолітків маси. Що ж, це його право, але думається, що він на тому втратив.

В театрі імені М. Заньковецької акторські роботи в цілому більш різноманітні й оригінальні. Можна назвати Н. Доценко (герцогиня Йоркська), В. Педінську (Маргарита), Л. Кадирову (леди Анна), Л. Каганову (Єлизавета), О. Грицька (лорд Гестінгс) та ряд інших.

Окремо хотів би відзначити молодого В. Заїрного (сер Джеме Тіррел), який зумів у двох виходах так відтворити внутрішній стап героя, що перед глядачами постала ціла людська біографія.

Думаю, що вистава «Річард III» ще раз довела: українські критики в боргу перед актором Б. Козаком. Надто рідко й мало ми пишемо про нього, тим часом уже давно актор працює переконливо й точно, засвідчуючи високий професіоналізм. На мою думку, він досяг такого ступеня майстерності, що, коли тільки працюватиме, будь-яку роль зіграє на високому мистецькому рівні. А в колективі, мабуть, будуть засвідчити — працювати Козак може день і ніч. Не дивно, що його герцог Кларенс, з яким ми теж зустрічались тільки двічі, перекопав. Хоч в ролі цій є дуже гострі переходи (людина, що свято вірить в любов брата, перед смертю дізнається, що вбивць до неї підіслав саме він) — Б. Козак піде не стає на котурни, і піде не знімає напруження. Ні, професіоналізм — це таки перша заповідь митця!

Тим більш прикро, коли подибуємо у виставі

таку роботу, як лорд Стенлі — Б. Мірус. Актор, про якого раніше говорено і писано, здається, тільки добре, раптом дедали частіше, скромно кажучи, не радус глядача. Звичайно, не про лорда Стенлі розповідає хроніка «Річард III», не він стоїть у центрі. Але, щоб зіграти його, треба немало попрацювати, щоб з кількох сказаних фраз і вчинків героя, що відбуваються здебільшого десь за сценою, враз виглянуло обличчя живої людини. Проте у Шекспіра лорд Стенлі, безумовно, характер. Акторів ця роль матеріал дає...

От і доводиться визнати, що режисери підком справедливо скаржаться на те, що є у нас актори, які не бажають працювати над роллю вдома, які нічого не приносять на репетиції. Буває значить і так: скаржимося, що «Шекспіра не грасмо!» а включи у репертуар Шекспіра... Ні, коли роль заголовна чи хоча б одна з головних — одна справа, а от коли невелика...

Часто мене питають, дізнавшись, що в ролі Річарда довелось бачити кількох виконавців: ну, ну, а хто кращий? Стригун? Ступка? Голобородько?

Не знаю. На мій погляд, так взагалі ставити питання не можна. Кожний з трьох митців має свій погляд на характер, кожний професіонально, гостро, талановито довів, що можливий і такий Річард. Чия концепція мені ближча? Чия б не була, певец, що поруч сидітиме глядач, який матиме чимало доказів на користь іншого виконавця... Важливо, щоб актор показав довершену й ідейно обгрунтовану роботу.

Так. Це коли йдеться про роль заголовну, якій він без сумніву віддає усі свої сили. А от...

Режисер С. Данченко, на мій погляд, зробив дуже дотепно, доручивши Ф. Стригуну та Б. Ступці, так само в чергу, ще одну роль у виставі — Річмонда. Єдиний короткий вихід в кінці, єдина, здається, репліка. Проте, як ми вже відзначали, для розуміння концепції всієї вистави, роль досить важлива. І тут, здається, я маю повне право сказати: в цій ролі Б. Ступка значно кращий. Він працює сумлінно. А от Ф. Стригун, здавалося, робив глядачам маленьку послугу, коли виходив у цій ролі. І зігнував фінал. Чи справді акторові, який зник грати великі ролі, епізод не може принести творчої насолоди? Не знаю. Але не розумію професіонала, який гребус епізодом у п'єсі великого Шекспіра. Це непрофесіонально.

(Далі буде)

Хроніка

Нова робота театру

Севастопольський театр Червонопрапорного Чорноморського флоту часто звертається до військово-патріотичної теми, розповідаючи в своїх спектаклях про героїзм наших збройних сил, про сьогоднішній день флоту, про кращі сини нашої Армії.

Це випадково такі вистави, як «Шеня про чорноморців», «Іван Рибакон», «Голубі одені» та інші користуються великим успіхом у військового глядача. Нова робота театру — вистава по п'єсі І. Штока «Якірна плонца». Режисер С. Ваалін, художник Ю. Ковригін, музику написали В. Сильвестров та Б. Вахнюк.

У новій роботі зайняті: С. Рунцова, О. Васильєв, В. Богданов, А. Бакланова, Л. Трує.

Б. АЛЕКСАНДРОВ

Чемезов — В. Богданов, Бондар — А. Васильєв.